

Speciaal gereedschap

De Duende Native-plug-ins krijgen er drie collega's bij en maken vanaf nu gebruik van het iLok 2 autorisatiesysteem. Daarmee bestaat de collectie uit tien plug-ins, waarvan we de nieuwelingen hier aan de tand voelen.

door Wessel Oltheten > wessel@interface.nl

De Duende plug-ins bestaan al lang uit meer dan simulaties van SSL's bekende analoge mengtafelonderdelen. Zo werden in de loop der tijd een indrukwekkende galm en een gesofisticeerde compressor toegevoegd, evenals speciaal op drums en vocalen gerichte channelstrips. Nu komen daar een buizencompressor-simulatie, een vervormingsprocessor en een fase-manipulator bij. Daarmee begint het pakket behoorlijk compleet te worden; hooguit delay- en modulatie-effecten ontbreken nog. Ze zijn allemaal bruikbaar in vst/au/rtaas-hosts. Later dit jaar komen de aax native-versies uit.

X-ValveComp

Buizencompressors zijn er in allerlei varianten, waarvan sommigen gek genoeg niet eens een buis voor de compressie gebruiken. Het bekendste voorbeeld is de LA-2A, waarin de compressie optisch wordt aangestuurd en alleen de versterking met buizen gebeurt. SSL doet iets vergelijkbaars met de X-ValveComp: ze simuleren geen Vari-Mu-ontwerp zoals een Fairchild 670, maar voegen een buizensimulatie toe aan de uitgang van een conventionele digitale compressor. Dit maakt het ontwerp heel veelzijdig; het zit niet vast aan de beperkingen

INFO

- **Prijzen excl.:**
X-Saturator € 89,-
X-Phase € 249,-
X-ValveComp € 89,-
- **Distributie:** Joystick Audio, +32 923 63718
- **Internet:** www.joystick.be, www.solid-state-logic.com

van een bepaalde oude compressor die de plug-in probeert na te doen.

De kneep en ratio zijn volledig instelbaar en behalve attack en release is er ook een hold-functie. De compressie kun je verder sturen door de detector in piek- of rms-mode te zetten en de ingebouwde sidechain-filters te gebruiken. En als het wat subtieler moet, kun je altijd nog de wet/dry-mixer inzetten.

In het gareel

Deze compressor is geen aandachtstrekker; hij pompt en vervormt niet zo heftig als pak-hem-beet een 1176. Subtiel compressie gaat er beter mee: met de detector op rms, lage ratio en langzame timing volgt hij de muziek behoorlijk goed. Dankzij de hold-tijd kun je hem flink laten werken op zang en andere lange noten zonder dat die gaan 'wapperen'. Dat doet een beetje denken aan hoe sommige optische compressors met dit soort materiaal om gaan, maar toch klinkt het iets minder vloeidend qua release. Bijvoorbeeld SSL's eigen buscompressor met autorelease vind ik om die reden prettiger om op de hele mix te gebruiken dan de X-ValveComp.

De buizensimulatie klinkt best prettig, maar het is bijzonder irritant dat het inschakelen ervan het uitgangsniveau met zo'n tweeënhalve decibel opkrikt. Dat maakt objectief vergelijken

ondoenlijk. Na correctie blijkt de invloed van de simulatie (gelukkig) vrij subtiel, met name het laag wordt er voller en rijker door. Alleen als je materiaal bewerkt dat al heel vol van klank is kan het wat veel van het goede worden. Ik zie de X-ValveComp vooral als een goed middel om individuele kanalen in het gareel te houden en aan te dikken. In die toepassing is het ietwat statische timingskarakter meestal geen probleem en komt de toegevoegde kleuring vaak goed van pas.

X-Saturator

De X-Saturator vind ik de meest interessante plug-in van deze drie, omdat hij asymmetrisch of symmetrisch kan vervormen, maar daar ook tussen kan mixen. Je kunt daardoor met een knop de verhouding tussen de even en oneven boventonen precies naar je hand zetten. Bovendien kun je met de shape-knop de hardheid van het plafond, en dus de verhouding tussen lage en hoge boventonen, traploos aanpassen. Verder is er nog een depth-knop waarmee je de toegevoegde boventonen kunt schalen in amplitude. Net als de X-ValveComp simuleert de X-Saturator dus niet een specifiek circuit, maar staat veelzijdigheid en gebruiksgemak voorop. Om het af te maken is er een wet/dry-mixer om de vervorming mooi in fase bij het origineel te kunnen mengen.

Aanrader

X-Saturator kan heel subtiel werken en daar ligt wat mij betreft zijn kracht. Ik gebruik hem op momenten dat ik ook voor een band-recorder of een buizenapparaat zou kunnen kiezen, maar dan met veel preciezere controle over het soort kleuring en de hoeveelheid. Met Harmonics helemaal op 2nd en Shape zo zacht mogelijk, kun je de klank enorm aandikken zonder dat het opvalt dat je vervorming gebruikt.

Alleen wanneer je heftige vervorming probeert te maken merk je dat het ontbreken van filtering een gemis is. Een hoogaf-filter om wat knetterende hoge harmonischen te temperen zou heel welkom zijn. Ik had vooraf gedacht dat X-Saturator een grote concurrent zou kunnen zijn voor de welbekende Soundtoys Decapitator, maar nu denk ik dat die twee elkaar juist goed aan kunnen vullen. X-Saturator blinkt uit in precieze instelbaarheid en het subtiel kunnen opereren. Hij is zelfs in mastering bruikbaar, terwijl ik Decapitator daar al snel te grof voor acht. Daar ligt dan meteen diens kracht: het is veel meer een sound shaper (inclusief filtering) dan X-Saturator.

Deze plug-in vind ik echt een aanrader. De enige suggestie die ik nog heb voor een toekomstige update is het toevoegen van auto-gain. Het blijft lastig om de effecten van vervorming te beoordelen als je telkens je

uitgangsniveau opnieuw moet matchen als je de hoeveelheid drive verandert.

X-Phase

Het nut van een all-pass-filter zal niet iedereen meteen duidelijk zijn. Een filter dat een enkele frequentie versterkt of verzwakt, wat moet je daar nu mee? X-Phase is dan ook niet bedoeld als equalizer, maar als fase-manipulator. Met een all-pass-filter kun je frequenties ten opzichte van elkaar verschuiven in de tijd. Net zoals een gewoon filter dat doet, maar dan zonder de frequentiebalans te veranderen.

Als je wel eens verschillend bewerkte versies van hetzelfde geluid met elkaar combineert, begrijp je waarschijnlijk het nut van X-Phase meteen. Veel geluidsbewerkingen, met name filtering, veroorzaken faseverschuivingen. En als de kopie andere verschuivingen heeft dan het origineel, kun je die twee nooit meer mooi gelijk leggen op de tijdlijn. Je kunt sommige frequenties uitlijnen, maar andere niet omdat ze verschoven zijn. Die zullen daardoor uitdoven en dat is meestal niet wenselijk: je mengt de kopie en het origineel meestal om het origineel aan te dikken, niet uit te dunnen.

X-Phase kan helpen door de frequenties nog eens ten opzichte van elkaar te verschuiven, maar dan zo goed mogelijk in tegenovergestelde richting. Hierdoor kunnen het origineel en de bewerkte kopie beter in fase optellen als je ze combineert.

Bijvallen

Het filter kun je verstellen in kantelpunt en steilheid: je bepaalt rond welke frequentie de andere frequenties in tijd verschoven worden, en in welke mate dat gebeurt. Daarnaast is er ook een delay-module aan boord. Dat is handig om voor het afstandsverschil tussen twee microfoons te compenseren, waarna je – indien nodig – de signalen verder uit kunt lijnen met het all-pass-filter. De delaytijd is af te lezen in tijd en afstand: heel handig.

Er zijn twee dingen die ik mis: een sidechain-

SPECIFICATIES

- A&B switcher voor vergelijkbare presets
- daw-automatisering voor alle knoppen
- vst/au/rtaas (aax native komt in derde kwartaal 2014)
- iLok 2 autorisatiesysteem

ingang en een (multiband)correlatiemeter. Met die sidechain-ingang zou je op een elegante manier een referentiesignaal naast het signaal dat je aan het bewerken bent kunnen leggen, en het faseverschil tussen die twee zou je dan per frequentieband in een correlatiemeter kunnen weergeven. Zo wordt het iets inzichtelijker wat je precies aan het doen bent met het filter. Het bekendste all-pass-filter, de Little Labs IBP, biedt dat weliswaar ook niet, maar recentere plug-ins van Waves en Voxengo geven dat soort feedback wel en zijn daarbij goedkoper.

Op de functionaliteit van X-Phase heb ik verder niets aan te merken; hij werkt erg prettig. Bijvoorbeeld een meersporen-drum-opname kan ik er in een handomdraai beter mee laten klinken dan enkel met de polariteits-

De X-Saturator, de interessantste van deze drie, kan asymmetrisch of symmetrisch vervormen

schakelaars van m'n mixer. Overheads aan, snaredrumspoor aan, polariteit van de snaredrum met de overheads checken, X-Phase op de snaredrum zetten, het kantelpunt verslepen totdat het goed klinkt en voilà. Simpel maar zeer effectief.

Conclusie

Alle drie de nieuwe Duende Native plug-ins vormen een nuttige aanvulling. X-ValveComp is heel geschikt om individuele sporen in het gareel te houden en ze met wat subtiel buizenkleuring dikker te maken. X-Phase is een erg handig stukje gereedschap om faseproblemen tegen te gaan bij het samenvoegen van meerdere bewerkte versies van een signaal. Hoogtepunt wat mij betreft is X-Saturator waarmee je heel nauwkeurig en subtiel allerlei soorten vervorming kunt toevoegen. ■

HET OORDEEL

- + X-Saturator is zeer de moeite waard
- + uitstekende klank
- X-Phase heeft geen correlatiemeter en is relatief duur
- level matching in X-Saturator en X-ValveComp lastig

